

NOVE POTI V PREPOZNAVANJU DEMENC Borut Pogačnik

Prof dr. Vladimira Vuletić

Foto: zajem zaslona Novi list (YouTube)

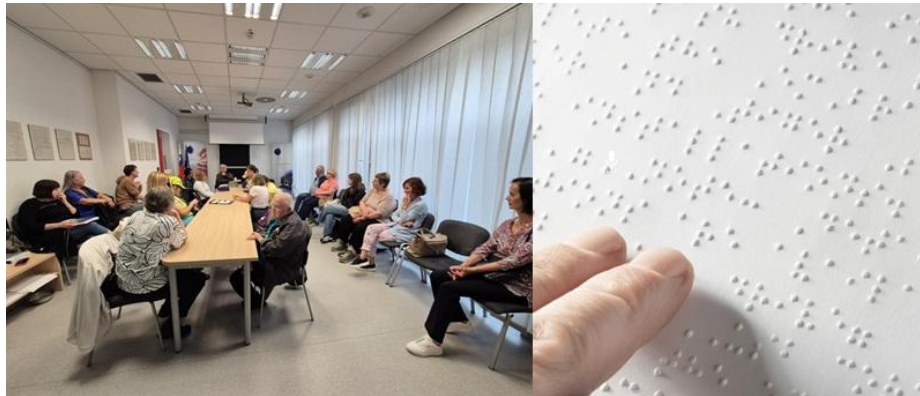
Pred nekaj tedni je reška nevrologinja prof. dr. **Vladimira Vuletić** seznanila javnost z ameriškimi raziskavami, ko so analizirali drobne strukture, ki prihajajo iz možganskih celic in ki lahko prenašajo molekularne informacije iz možganov v krvni obtok. Našli so **zapise RNK povezane z Alzheimerjevo boleznijo**. Na novo odkriti nanodelček imenovan **SEC**, je specifičen, ker ima posebno močne signale povezane z možgani. Rezultati kažejo, da bi **RNK biomarkerji** potencialno lahko odkrili spremembe povezane z boleznijo veliko prej, kot pa sedanji krvni testi temelječi na proteinih.

Omenjeni RNK biomarkerji stalno cirkulirajo v krvnem obtoku ter bi na ta način lahko oblikovali dokaj preprost krvni test za Alzheimerjevo bolezen. Ameriška raziskava se je namreč osredotočila na izvenselične vezikule in delce imenovane **EVP**. To so **drobne membranske strukture**, ki sproščajo celice in stalno cirkulirajo v telesu. Nekateri EVP-i lahko prečkajo krvno možgansko bariero in prenašajo molekularne informacije iz možganov v krvni obtok. Po mnenju dr. Vladimire Vuletić so preiskave krvnih biomarkerjev za to bolezen, eno najbolj dinamičnih področij sodobne nevrologije. Mnenja je tudi, da lahko zelo zgodnje in dinamične spremembe v možganih, napovedujejo bolezen še preden se pojavijo klinični simptomi. To bo nedvomno **prispevalo k zgodnji diagnostiki**, zlasti oseb s povečanim tveganjem in izbiro bolnikov za ciljno zdravljenje ali za klinično preiskovanje. **Bo zgodnja diagnostika omogočila ciljno uporabo zdravil za prewencijo, ko bodo ta povsod dostopna!**

V zelo odmevni oddaji **Sončni žarek** na **Radiu Celje**, ki jo pripravljamo in oblikujemo že več kot 25 let, pa bo v nedeljo, **9. avgusta 2026**, nastopila tudi predsednica Združenja Spominčica - Alzheimer Slovenija **Štefka L. Zlobec**. Prisluhnite zanimivi oddaji, ki bo med **18.15 in 18.45 uro** na frekvencah radia, ki so: **90.6, 94.8, 95.1 in 95.9 MHz**. Več o oddaji, pa boste lahko prebrali že v naslednji številki Sporočevalca.

ODKRIVANJE SVETA NA DOTIK: KAKO BRAJICA ODPIRA VRATA V SAMOSTOJNEJŠE ŽIVLJENJE

Luka Pavlin

Projekt Kdo se boji brajice

Foto: arhiv ZDSSS

Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije (ZDSSS) v letih 2025 in 2026 s pomočjo finančnih sredstev **Ministrstva za kulturo** izvaja **projekt Kdo se boji brajice**, katerega osrednje poslanstvo je **opolnomočiti osebe z okvaro vida** ter širšo javnost opozoriti na **izjemen pomen brajice**. Pisavo, ki jo je **leta 1824** zasnoval **Louis Braille**, pogosto razumemo zgolj kot sistem za branje in pisanje, v resnici pa predstavlja mnogo več. **Slepim in slabovidnim omogoča dostop** do izobraževanja, literature in informacij ter posledično prispeva k njihovi samostojnosti, samozavesti in enakovrednemu vključevanju v družbo.

Projekt si **prizadeva izboljšati bralne in pisne veščine uporabnikov brajice** ter hkrati povečati njeno prepoznavnost v javnosti. Med pomembnejšimi cilji so spodbujanje redne uporabe brajice med slepimi in slabovidnimi, usposabljanje novih prepisovalcev za pretvorbo besedil v brajico ter mentorjev, ki bodo svoje znanje prenašali v lokalnih društvih. Posebna pozornost je namenjena tudi vključevanju videčih prostovoljcev, ki lahko s svojim sodelovanjem pomembno prispevajo k širjenju znanja o brajici in podpori njenim uporabnikom. Projekt spodbuja tudi kulturno dostopnost z organizacijo prilagojenih kulturnih dogodkov. Pripravljamo tudi **strokovni priročnik za opismenjevanje slepih**.

Od začetka leta 2025 do danes se je v sklopu projekta zvrstila že vrsta uspešnih dogodkov, izobraževanj in kulturnih doživetij. V Ljubljani in Mariboru so potekala usposabljanja za prepisovalce literature v računalniški zapis in v brajico ter **izobraževanja za mentorje brajice**, ki pridobljeno znanje prenašajo naprej med uporabnike. S tem projekt ustvarja temelje za dolgoročno širjenje znanja in ohranjanje brajice kot pomembnega sredstva pismenosti. Udeleženci projekta so si ogledali **gledališko predstavo z zvočnim opisom Juriš** v Slovenskem ljudskem gledališču Celje, obiskali **taktilno razstavo Umetnost onkraj vidnega** v Novi Gorici ter se udeležili odprtja **razstave Galerija na dlani** v ljubljanski Narodni galeriji. Takšni dogodki dokazujejo, da je mogoče **kulturne vsebine uspešno približati tudi slepim in slabovidnim obiskovalcem** ter jim omogočiti polno doživljanje umetnosti. V obeh letih je potekalo **tekmovanje v desetprstnem tipkanju ter branju in pisanju brajice**, ki udeležence spodbuja k redni uporabi brajice in izpopolnjevanju njihovih spretnosti. Leta 2025 je udeležence tekmovanja obiskal **pisatelj Igor Karlovšek**, letos pa je navdihujoč pogovor pripravil **pisatelj in dramatik Tone Partljič**.

Projekt se bo nadaljeval tudi v drugi polovici leta 2026. Jeseni sta **načrtovana tečaj brajice za širšo javnost in gledališka predstava**, opremljena z zvočnim opisom. Pomemben rezultat projekta bo tudi že omenjeni priročnik za opismenjevanje slepih, namenjen staršem, svojcem, vzgojiteljem, učiteljem, asistentom in drugim, ki spremljajo slepe otroke in odrasle na poti do pismenosti. Priročnik bo ponudil praktične napotke in uporabna orodja za učenje brajice ter podporo pri razvijanju samostojnosti uporabnikov.

Za dodatne informacije o projektu in prihajajočih dogodkih je na voljo **vodja projekta Luka Pavlin**, dosegljiv na telefonski številki 01 47 00 260 ali po elektronski pošti luka.pavlin@zveza-slepih.sl.

LJUBLJANSKI MEMORANDUM 2026: PRVI MEDNARODNI DOKUMENT, KI PREPOZNAVA JEZIK GLUHOSELEPIH KOT SAMOSTOJEN JEZIK

Dr. Simona Gerenčer

Ljubljanski memorandum

Foto: Združenje DLAN

Nekateri dokumenti ostanejo zapisani na papirju. Drugi začnejo živeti. V torek, 30. junija 2026, je bil na **1. mednarodni strokovni konferenci Tolmačenje za osebe z gluhoslepoto** v Ljubljani sprejet **Ljubljanski memorandum 2026**.

Konferenco sta organizirala **Združenje tolmačev gluhoslepim Slovenije TAKTIL** in **Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN**, na njej pa so sodelovali strokovnjaki, raziskovalci, tolmači in predstavniki organizacij iz dvanajstih držav.

Z velikim ponosom in veseljem sporočamo, da bo Ljubljanski memorandum 2026 v prihodnjih dneh posredovan **organizacijam za osebe z gluhoslepoto po vsem svetu** (World Federation of the Deafblind). Nastal je v Ljubljani kot rezultat skupnega razmisleka strokovnjakov, raziskovalcev, tolmačev in predstavnikov organizacij iz dvanajstih držav.

Njegovo pomembno izhodišče je tudi **prepoznavanje jezika gluhoslepih kot samostojnega jezika oseb z gluhoslepoto** ter spodbujanje njegovega raziskovanja, razvoja, učenja in mednarodnega povezovanja. Ljubljanski memorandum je **prvi mednarodni dokument**, ki jasno prepozna jezik gluhoslepih kot samostojen jezik gluhoslepih ter poudarja njegov pomen za dostopno komunikacijo, človekovo dostojanstvo, enake možnosti in polno vključevanje v družbo. Obenem spodbuja njegovo raziskovanje, razvoj, učenje in mednarodno sodelovanje.

Verjamemo, da pomembne spremembe nastajajo takrat, ko se znanje, izkušnje in pogum povežejo v skupno vizijo. Naj bo Ljubljanski memorandum 2026 začetek novih partnerstev in skupnih prizadevanj za razvoj jezika gluhoslepih, tolmačenja za osebe z gluhoslepoto ter človekovih pravic oseb z gluhoslepoto po vsem svetu. Iz Ljubljane v svet.

NA KAVČU Z GORDANO BOROVSŠAK: OD VOZNICE KOMBIJA DO VODJE SONČKA

Staša Pust

Gordana Borovšak je vodja Centra Sonček Murska Sobota

Foto: Jure Kljajić

V podkastu **Na Kavču** medija Vestnik so v četrtek, **25. junija 2026**, gostili **Gordano Borovšak**, vodjo **Centra Sonček Murska Sobota**, ki že 18 let soustvarja zgodbo Zveze Sonček. V iskrenem pogovoru razkriva svojo poklicno pot – od negotove študentke in voznice kombija do uspešne vodje varstveno-delovnega centra.

Spregovori o **delu z osebami s cerebralno paralizo in drugimi oviranostmi**, razbija stereotipe o življenju v VDC-ju ter predstavi, kako uporabniki ustvarjajo prepoznavne prekmurske turistične spominke, skrbijo za hišnega ljubljence in skozi vsakodnevna opravila razvijajo samostojnost. **Vabljeni k poslušanju** navdihujoče zgodbe o srčnosti, empatiji in moči vključevanja: <https://www.youtube.com/watch?v=HQXh18uUdI4>

STRAH PRED UMETNO INTELIGENCO JE ODVEČ

Viktor Vresnik

Foto: zajem zaslona Katya Soldak (YouTube)

»**Umetna inteligenca ne bo usmrtila medijev**, pokončali se bodo sami, če se ne bodo vrnili na teren,« je te dni izjavil znani hrvaški novinar **Viktor Vresnik**. Ko to berete, smo mi na terenu, kjer zbiramo utrinke iz slovenskih pokrajin, snemamo oddaje ali oblikujemo intervjuje s slovenskimi invalidi. Pa še nekaj je. Niti za en članek v Sporočevalcu ni bila potrebna pomoč umetne inteligence (UI). Kajti, če znaš pisati pač znaš. V bistvu je pa stvar taka, da se UI uči iz naših preteklih pisanj, sama ne zna in ne more nič ustvariti! Je le aplikacija, ki nima niti amebnih »možganov«.

DAN ZA BRANJE ČASOPISA Katarina Lukešević

Individualno druženje v Ormožu

Foto: A.P. – ZIFS 2026

V Ormožu potekajo redna **individualna ali skupinska srečanja**, ki se izvajajo v okviru posebnega socialnega programa **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja**. Z obiski jih razveseljuje Anton in Slava, dolgoletna izvajalca, ki delujeta na terenu v Ormožu. Kot sta že večkrat dejala, so to njuni prijatelji, katere vedno rada obiščeta in se z njimi podružita. Ker je bilo zunaj že prav poletno prevroče za aktivnosti na prostem, je **prijateljsko druženje** potekalo v notranjem klimatiziranem prostoru ob **branju dnevnega časopisa**. Vsa taka ali drugačna druženja pozitivno **vplivajo na naše zdravje in dnevno počutje**. Z obiski se tudi spodbuja uporabnike programa, da se **vsakodnevno pogovarjajo in družijo** s prijatelji in znanci. Pomembno je, da prosti čas preživijo, kar se da kakovostno in po svojem okusu.

KAKO SPI RONALDO?

Cristiano Ronaldo

Foto: zajem zaslona The Jonathan Ross Show (YouTube)

Ker je Svetovno prvenstvo že mimo, pa so še vedno zanimive navade vrhunskih nogometašev. **Cristiano Ronaldo**, na primer, ne spi tako kot večina ljudi, ampak **spi v več fazah ali obdobjih**. Pred pomembnimi tekmami spi sam ter spanec

deli v kar pet do šest faz po 90 minut. Strokovnjaki namreč pravijo, da tako spe dojenčki do 3 mesecev. Sicer pa kar veliko kultur goji dvofazen spanec, to je kakšno uro ali kaj več po kosilu. Tej fazi ob Sredozemlju reko siesta. Poznajo jo tudi v Srednji in Južni Ameriki. Kdor je tega navajen, to ohranja tudi, če se preseli na drug konec sveta. Ronaldov tempo spanja morda ni za vsakogar, a nekateri prijatelji nogometa, tudi pri nas, pravijo, da bodo poskusili. (b.p.)

NA PROTEZO SE ČAKA PREDOLGO

Borut Pogačnik

Franci Smrke

Foto: B.P. – ZIFS 2026

Ena izmed naših članic je v zadnjem letu morala na **amputacijo tudi druge noge**, vendar za prvo ni dobila ustrezne oziroma nobene proteze. O teh težavah, smo v **oddaji za invalide** na **Radiu Štajerski val**, vprašali predstavnika **Društva amputirancev Slovenije Francija Smrketa**. Oddajo z njim boste lahko poslušali v soboto, **8. avgusta 2026**, med. **16. in 17. uro**.

Povedal je, da je takšnih čakajočih veliko, vendar pa da ni težava pri **izdelovalcu protez**, ki je **Center za ortotiko in protetiko v URI Soča**, ampak pri zdravstveni zavarovalnici, ki baje prepočasi izplačuje račune za vse vrste protetičnih del.

Franci Smrke je govoril tudi o svoji manj prijetni zgodbi, ki pa zadeva **uslužbence upravnih enot**, kjer se je srečeval s pomanjkanjem empatije, saj je moral nekajkrat prehoditi več sto stopnic, kljub temu, da je bil v težkem stanju po operaciji. Zato je bila tudi ta oddaja priložnost, da je pozval tiste, ki imajo opravka s težkimi invalidi, da prisluhnejo njihovim potrebam in da jim še dodatno ne otežujejo njihovega položaja.

Sam tudi **predava na URI Soča** bolnikom, ki so v postoperativnem stanju ter jim razlaga, kakšne so njihove pravice, zlasti kar zadeva mobilnost in predelavo motornih vozil. Sicer pa ima o URI Soča zelo dobro mnenje, ker pravi, če bi bile mogoče ocene od 0 do 10, bi jim on dal kar 12.

Društvo amputirancev Slovenije je mlado društvo, ki je staro šele osem let ter združuje amputirance širom države. Sedež društva je v Novem mestu ter predvidevajo, da bodo svoje dejavnosti v prihodnje še okrepili. Frekvenci **Radia Štajerski val** sta: **93,7 in 87,6 MHz**.

PEKA RAZLIČNIH VRST KRUHA V KRUŠNI PEČI

Dragica Mirnik

Tradicionalna peka kruha v krušni peči

Foto: MDDI Celje

Kako je čudovit, topel in izjemno slikovit spomin na kraje pod gotskimi razvalinami **Lindeškega gradu** blizu Frankolovega, kjer se prepletata narava in pristna domačnost. Spomini iz otroštva nas pogosto vse življenje vlečejo nazaj v objem gozdov, med preproste in srčne ljudi. Lindeški grad z okolico, obdan z mogočnimi smrekami, je popolno zatočišče za vsakogar, ki išče mir in umik od vsakodnevnega hitenja.

Iz vsake besede vejeta spoštovanje do tradicije in tista posebna povezanost, ki se stke ob **topli krušni peči** med srčnimi ljudmi. **Lojzka Oprčkal** z več kot tridesetletnimi izkušnjami in **peko dvajsetih hlebcev vsak vikend** očitno ni le mojstrica, ampak pravi steber ohranjanja slovenske nesnovne kulturne dediščine. Takšna doživetja so neprecenljiva, saj se **znanje o peki iz krušne peči** – ki zahteva pravi občutek za les, temperaturo in čas – prenaša le z živo prakso. **Vonj po sveže pečenem kruhu**, domači prijatelj, ki gre v peč tik za njim, ter bogato obložena miza s kračo in krompirjevo solato pa zaokrožijo tisti pravi, pristni slovenski praznik domačnosti.

Z neizmerne želje, da bi se dotaknile tega starodavnega znanja, smo Lojzko prosile za nekaj neprecenljivega: da za nas pripravi **delavnico peke domačega kruha**. Zaradi omejenega prostora ob topli peči se nas je zbrala le manjša skupina, a prav ta majhnost je ustvarila vzdušje globoke povezanosti in spoštovanja. Z odprtimi srci in pripravljenimi zvezki smo skrbno poslušale Lojzkina navodila, vpijale njene dragocene nasvete in drobne skrivnosti, ki jih prinašajo le desetletja prave prakse. Medtem ko so naše roke mesile testo in smo hlebčke pustile počivati ter vzhajati, je naša gostiteljica z neverjetno lahkotnostjo in znanjem podkurila veliko krušno peč. Priprava takšne peči je prava umetnost; zahteva globoko spoštovanje do ognja in lesa ter tisti nezmotljivi občutek za pravo temperaturo. Kmalu je hišo preplaval tisti topli, domači vonj, ki prebujajo spomine in greje dušo. Različne vrste kruha so dobivale svojo zlato skorjico, neutrudna Lojzka pa je medtem že pripravljala maso za »domačega prijatelja« – sladko dobroto, ki vedno potrpežljivo počaka, da izprazni prostor v peči za zadnjim hlebom kruha.

Hvaležnost, ki bo živela naprej

Ko je bilo delo opravljeno, se je **druženje preselilo ob domačo mizo**. Ta se je bogato šibila pod **domačo kračo** in **slastno krompirjevo solato**, prava zvezda popoldneva uro pa je bila seveda **degustacija naših skupnih izdelkov**. Ob vsakem griljaju različnih vrst kruha smo lahko le tiho občudovali polnost okusov, ki jih zmore ustvariti le krušna peč v kombinaciji z ljubeznijo. Zapiski, ki smo si jih tisti dan pridno delale, ne bodo ostali le na papirju. Prenesle jih bomo v svoje domove, v svoje kuhinje in med svoje najdražje. Hvala iz srca, spoštovana in draga Lojzka!

Nizke besede ne morejo izraziti vse hvaležnosti, ki jo čutimo, ker ste svoje znanje, neprecenljivo prakso in predvsem svojo neskončno srčnost delili z nami v tem čudovitem, z naravo obdanem Lindeku. Ta dan nam bo ostal v neizbrisnem, nepozabnem spominu. Obljubljamo, da bomo vaše znanje in vašo dobroto s ponosom nesle naprej v svet – in se že zdaj toplo priporočamo za naslednjo skupino, ki bo smela **sesti k vaši topli peči**.

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na 041 381 679, vse dni v tednu med 8.00 in 21.00 uro ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni v letu že od 16. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot tisoč ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Oglasila se je hči lani preminule invalidke iz okolice Ljubljane, ki opozarja vse bralke in bralce Sporočevalca na problem, ki se je zgodil njej in se z njim bori že več kot eno leto. Malo pred materino boleznijo se je pojavil nek neznan moški, ki se je ponujal za prijatelja ter v času njene kratke in hude bolezni, pa je z njo obiskoval tudi različne zdravstvene ustanove.

Težava pa je nastala po materini smrti, ko se je ta moški vselil v njihovo hišo, čeprav je prijavljen pri sebi doma v drugem kraju. Hčeri pokojne ni hotel izročiti ključa ter je to dosegla šele po različnih pravnih urgencah. Pokazala pa se je še dodatna lastnost moškega, da je pričel zbirati smeti in je tako hiša polna nesnage; od podstrehe do kleti. Najela je sicer odvetnika in se tudi povezala s centrom za socialno delo, vendar so naši zakoni v tem pogledu povsem neustrezni in ne rešujejo ničesar.

Ne ve, kako bo težavo rešila, ker je hiša potrebna tudi popolne obnove, saj je streha zelo načeta in bi jo bilo potrebno nujno sanirati, da ne bo prišlo do vdora vode skozi strop.

Kot je še povedala, je takih primerov veliko, kot so ji tudi povedali na centru za socialno delo. Primera si nismo ogledali v živo, vendar klicateljica trdi, da je vse točno tako in upamo, da bo s to osebo spor uspela rešiti. Svetovali smo ji pa, da se postavi v stališče tega moškega, ki je mogoče v življenju tudi pretrpel različne strese in težave. Upamo, da so centri za socialno delo pri nas zdaj že toliko v formi, da obravnavajo primere tudi v živo na terenu, saj ob takšni zakonodaji sami udeleženci res ne morejo razrešiti.

BRALCI ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

Veto Tahirović

Foto: B.P. – ZIFS 2026

Naš zvesti bralec in dolgoletni član združenja **Veto Tahirović** tudi v tem času ne miruje in opravlja svoje zanimivo obrtniško delo. Zelo je zadovoljen z vsebinami Sporočevalca ter tudi čestita k 30. obletnici obstoja Združenja Invalidov – Foruma Slovenije. Pravi, da v Sporočevalcu najde vse, kar ga zanima s področja socialnih politik in še posebej invalidskega varstva.

KNJIŽNA NOVOST
STE ŽRTEV MANIPULACIJE?
Borut Pogačnik

Stilus knjiga, Zagreb, strani 264, 18,90 eur

Foto: ZIFS

V bistvu je to knjiga ljudi, ki so **obsedeni s svojo lastno podobo oziroma imidžem**. Gre za **narcise**, ki uspejo goljufati ali manipulirati na vseh področjih življenja in dela, kar pomeni tudi v domačem okolju, med prijatelji in znanci. Naslov **Gaslighting** izvira iz **filma režiserja Georga Cukora Gaslight iz leta 1944**, v katerem sta igrala glavni vlogi **Ingrid Bergman** in **Charles Boyer**. Vsebina je približno taka, da skuša soproj svojo ženo Paulo prepričati, da je nora in da se ji pojavljajo slušne in vidne halucinacije. Paulin mož je prvi tak opisan primer gaslightinga, ki si izmišlja najbolj podle zvijače, laži in obrekovanja, da bi na ta način pokazal nadmoč nad vami ter se polastil vsakršne dobrine, ki ste jo do sedaj še imeli ter vas na koncu morda pripeljal v psihiatrično bolnišnico ali v dom starejših občanov, čeprav sploh niste kandidat za eno od teh ustanov.

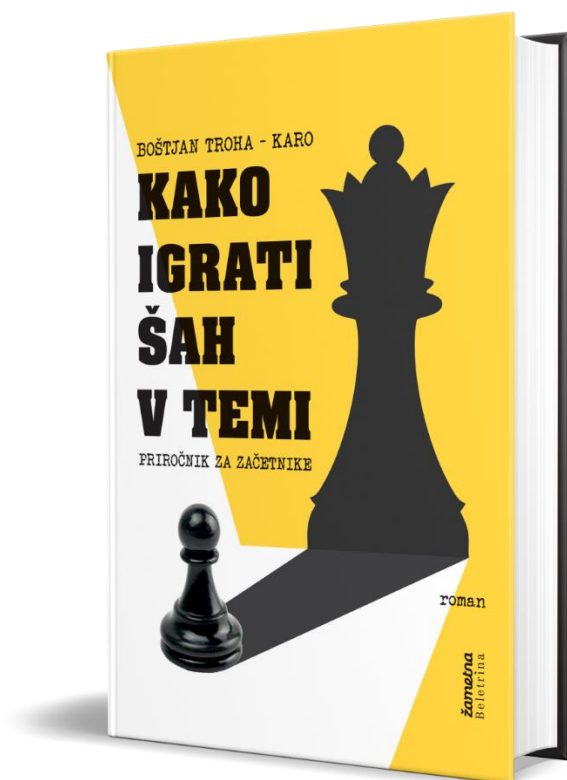
Zanimivo, da je tovrstno manipulacijo izvajata sicer oba spola, je pa pogostejše prisotna pri moških. Meja med manipulacijo in prepričevanjem je resnično tanka. Razliko pa prepoznamo po tem, da ne gre za izboljšanje vašega stanja, kot pri objektivnem prepričevanju, ampak prav obratno. V zanimivi knjigi, ki pri nas na žalost še ni izšla, lahko preberete na katerih področjih vse, ste lahko relativno hitro žrtev tovrstnih spletkarjev, ali pa ste morda tudi eden od njih.

Običajno so manipulatorji iz skupin ljudi, ki jih označujemo sicer kot narcise, nesocialneže ali pa imajo tako imenovani histrionsko, antisocialno ali narcistično osebnostno motnjo. Svoj čas je tovrstne motnje zelo dobro opisal **Harald Schultz Hencke** pod oznako **histerična osebnostna struktura**. Ta namreč pokriva vse prej omenjene motnje osebnosti in jo srečujemo tudi v vsakdanjem življenju, zlasti tam, kjer ljudje veliko »igrajo«, kot je to na področjih: šovbiznisa, politike, financ, pa tudi v čisto preprostih družinah, kjer se nekdo razglasi za bolj pomembnega od drugih.

Zanimiva knjiga, katero je prevedla **Tea Grgurić Studen**, je izšla letos maja in jo lahko kupite na Hrvaškem, kot sem jo tudi sam.

SVEŽE IZ TISKA – KAKO IGRATI ŠAH V TEMI

Inesa Grobler

Boštjan Troha – Karo: Kako igrati šah v temi

Foto: Beletrina

Je mali človek res le figura na šahovnici nekoga drugega?

Roman **Kako igrati šah v temi?** – **Priročnik za začetnike**, ki so ga navdihnili avtorjeva doživetja, je portret uničujoče ambicije malega človeka in surove izprijenosti sveta, pred katerim si zatiskamo oči, da bi lahko mirno spali vsaj še eno noč, preden mrtvih oči ne bomo mogli več zapreti. Je zgodba o povzpethniku, ki je imel vse, a je hotel še več, zaradi česar se je nehote znašel na šahovnici, kjer figure premikajo ljudje iz mračnega ozadja, nevidnega slehernikom.

Je zgodba o šahovski figuri, o **kmetu s periferije sveta**, ki je želel pobegniti s šahovnice in postati vele mojster. A se je v temi spotikal in za seboj puščal solze, trpljenje, razočaranje, obup, smrt. Triler bo bralca vodil po labirintih Kaira, avenijah Pariza, korupciji Bruslja, tragediji Afrike in vročini Istre, kjer bodo trčile usode ambicioznega Tima, nežne Nine in brutalne Joburga ter spletle napeto zgodbo z mnogoterimi preobraty in skrivnostmi.

Boštjan Troha-Karo (1969) je svojo ustvarjalno kariero začel v sredini devetdesetih let, ko je skupaj s francoskim pisateljem Stephenom Carrièrom nekaj klasičnih del priredil v medij videoiger: od Nibelunškega prstana Richarda Wagnerja do Fausta Johanna Goetheja, pa tudi mnoge romane brazilskega pisatelja Paula Coelho in film Hannibal. Nadaljeval je s priredbami filmov in serij za igre, med drugim Ghostbusters, The Expendables in Prison Break, kjer je sodeloval s produkcijsko hišo 20th Century Fox.

Obenem je napisal nekaj originalnih scenarijev, po katerih so bile narejene igre, kakršna je denimo Marlow Briggs za Microsoft. Ustvarjalno delo je prepletal s poslovnim. Trenutno je razpet med Evropo, Bližnjim vzhodom in Afriko, kjer se ukvarja z analizo groženj, kibernetsko varnostjo in investicijami v projekte, kjer se tarejo interesi velesil in lokalnih veljakov.

IMELI SMO LJUDI...
JOŽE RAMOVŠ
Borut Pogačnik

Jože Ramovš

Foto: zajem zaslona Domovina.je: medij, ki širi obzorja (YouTube)

Z Jožetom sva se nazadnje srečala v začetku tega tisočletja, če se nekoliko literarno izrazim. Ker je vedel, da se že dolgo ukvarjam s psihologijo pisave in ker sem bil recenzent Trstenjakove knjige Človek in njegova pisava ter pisec obsežnejšega nekrologa ob njegovi smrti 1996 v Književnih listih Dela, je izrazil željo, da si ogledam še njegovo knjižnico na Resljevi ulici v Ljubljani.

Potem sva se še nekajkrat slišala. Bil je direktor **Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje**. Dosegel je velike uspehe na področjih gerontologije in medgeneracijskega sožitja. Vedno se je tudi živo zanimal za razvoj Združenja invalidov-Foruma Slovenije. Jože mi bo ostal v prijetnem spominu in vedno, ko se bom vozil po Resljevi, bom ob stari vili, kjer je inštitut, v hipu pomislil: »Tu je živel **Jože Ramovš**, prijatelj in dober poznavalec ljudi, ki mu je talent za preučevalca starejših v naši družbi, odkril prav Anton Trstenjak!«

STOICIZEM
Zoran Radonjić »Žonki«

»Dano nam je bilo dvoje ušes, toda samo ena usta, da bi mogli poslušati več in govoriti manj.«

Tale hudomušni stavek **filozofa Zenona** iz Kitija na Cipru (333–264 pr. Kr.) je zanimiv tudi danes. Po **stoi**, pisani dvorani v Atenah, v kateri je predaval Zenon s Cipra, je dobila ime **filozofska smer stoicizem**.

Stoiki so trdili, da je vse smotrno. Smotrnost je ustvaril vesoljni red oz. Razum. Vsi ljudje so podrejeni istemu redu, zato morajo biti enakopravni, ne glede na socialno, etnično poreklo, starost in spol itn. Stoiki so torej zagovarjali **kozmo politizem** ali svetovljanstvo. Kritizirali so brezčutne bogataše in se zavzemali za siromake. Takšno razmišljanje je bilo zelo napredno, vendar neuresničljivo v antiki.

Stoiki so tudi učili, naj ljudje mirno, spokojno prenašajo tegobe in trpljenje, kajti le tako bodo našli duševni mir in srečo. Stoična filozofija je vplivala na številne **socialne reformatorje** (npr. na **brata Grakh** v Rimu) in krščansko religijo. Najvidnejša filozofa stoika sta bila **Seneka** in **rimski cesar Mark Avrelij**, ki so mu rekli filozof na cesarskem prestolu.

Borut Sever, direktor FIHO

Foto: FIHO

»Osebnostno to doživljam kot nekaj samoumevnega – mislim, da bi moral imeti vsak izmed nas v sebi željo po skrbi za bližnjega – širše v vlogi fundacije pa vidim naše delo kot dopolnilno skrb in nadgradnjo sistema socialnega varstva. Nenazadnje je v naši ustavi zapisano, da **smo socialna država**. Naša naloga je torej, da skupaj ustvarjamo možnosti, ki omogočajo dostojno in človeka vredno življenje ter enake možnosti za vse,« je dejal **Borut Sever**, direktor **FIHO** ob koncu lanskega leta, ko so ga vprašali, kako Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS doživlja to odgovornost – zlasti ko se soočajo z omejenimi viri?

»Težko ocenim, koliko je takšnih posameznikov, ki pomoči žal ne prejmejo. Pri tem težava niso le omejeni viri, ampak tudi pravočasnost. **Invalidske in humanitarne organizacije**, ki opravljajo pomembno in plemenito delo, so pogosto prve ali celo edine, ki na terenu neposredno zaznajo stisko in jo tudi naslovijo. Mnogokrat so to primeri, kjer gre le za dvig kakovosti življenja, prevečkrat pa tudi za pomoč za osnovno preživetje in za podporo pri uresničevanju osnovnih človekovih pravic in enakih možnosti. Kljub omejitvam ostaja naše temeljno vodilo ter vodilo organizacij, ki jih sofinanciramo, da **nič ne sme ostati sam**. Zavedamo se, da ne moremo rešiti vseh stisk, a že osnovni človeški stik, bližina in toplota lahko naredijo veliko, je še povedal Borut Sever.

Celoten intervju si lahko preberete na: <https://www.fiho.si/aktualno/borut-sever-fiho-in-organizacije-smo-tu-ker-ne-sme-nihce-ostati-sam> (vir: **FIHO**)

SUZI KVAS Odstopila

Prispevek iz oddaje Slovenska kronika (9.10.2019)

Foto: zajem zaslona rtvslo.si

Suzi Kvas je dne 8. julija 2026 podala **odstopno izjavo** s funkcije **generalne sekretarke Socialne zbornice Slovenije**. Delovno razmerje ji bo prenehalo 31. julija 2026, do takrat pa koristi letni dopust.

Odstopna izjava je bila podana v času, ko je Upravni odbor Socialne zbornice Slovenije v okviru svojih pristojnosti obravnaval več vprašanj, povezanih z zakonitostjo poslovanja in izvrševanjem nalog generalne sekretarke. V ta namen je bil izveden notranji postopek preverjanja posameznih okoliščin. V postopku je bila ga. Suzi Kvas seznanjena z ugotovitvami ter ji je bila zagotovljena možnost, da poda svoja pojasnila in zagovor.

Po preučitvi razpoložljive dokumentacije, sklepov Upravnega odbora in pridobljenega pravnega mnenja, sem kot predsednik in zakoniti zastopnik Socialne zbornice Slovenije ocenil, da obstajajo okoliščine, katerih presojo morajo opraviti pristojni državni organi. Zato sem v imenu in za račun Socialne zbornice Slovenije na pristojno državno tožilstvo podal kazensko ovadbo.

Ker je zadeva v pristojnosti organov pregona, vsebine kazenske ovadbe in dokaznega gradiva teh ne morem podrobneje komentirati. O utemeljenosti navedb bodo odločali izključno pristojni državni organi. Socialna zbornica Slovenije v celoti spoštuje načelo domneve nedolžnosti in ne prejudicira odgovornosti katerekoli osebe.

Naš cilj je bil in ostaja zagotavljanje zakonitega poslovanja, varovanje premoženja ter ohranjanje ugleda Socialne zbornice Slovenije. Kot zakoniti zastopnik sem dolžan ravnati odgovorno, transparentno in v skladu z veljavno zakonodajo, kadar obstajajo okoliščine, ki zahtevajo preveritev pred pristojnimi organi.

Zaradi varovanja integritete postopkov in spoštovanja pristojnosti organov pregona dodatnih informacij v tej fazi ne moremo posredovati. O morebitnih nadaljnjih dejstvih bo javnost obveščena, ko bo to mogoče in primerno.

Objavljamo obvestilo predsednika Socialne zbornice Slovenija Iztoka Mraka. (vir: Socialna zbornica Slovenije)

POHVALE NAŠIH BRALCEV

Dolgoletna članica ZIFS **Sonja Vidmar** čestita uredništvu Sporočevalca, da kljub visokim temperaturam tedensko in ažurno obvešča vse slovenske invalide o vseh pomembnih novicah.

**PETDESET LET LJUBEZNI. PETDESET LET SKUPNE POTI.
ZLATA POROKA OLGE IN FRANCA LESKOVCA
Tadeja Lukanc**

Zlata poroka

Foto: Vida Habjanič

V **Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN** smo doživeli dan, ki ga bomo še dolgo nosili v srcu. Za **Olgo in Franca Leskovec**, oba z **gluhoslepoto**, smo pripravili presenečenje ob **njuni zlati poroki**.

Slavje je potekalo na čudovitem **Gradu Dvor** v Preddvoru, kjer sta poročna dvorana in kapelica ustvarili posebno slovesno vzdušje. Obred je s toplino in spoštovanjem vodil **Pater Bogdan Knavs**, ki je poskrbel, da je obnova poročnih zaobljub potekala v duhu cerkvenega obreda.

Ves obred je potekal v **jeziku gluhoslepih** ter v **slovenskem znakovnem jeziku**. Slavljenca sta tako lahko vsak trenutek obreda doživela v jeziku, ki jima je dostopen in blizu. Obred so spremljali njihovi prijatelji z gluhoslepoto, ki so se skupaj s slavljenca veseleli tega izjemnega življenjskega jubileja.

Petdeset let zakona je zgodba o zvestobi, zaupanju, medsebojni podpori in ljubezni, ki vztraja skozi vse življenjske preizkušnje. Draga Olga in dragi Franc, iskrene čestitke ob vajini zlati poroki. Naj vaju tudi v prihodnje spremljajo zdravje, mir, toplina in veliko lepih skupnih trenutkov.

Ob tej priložnosti izrekamo iskreno hvaležnost Grof Grofica, ki sta s svojo srčnostjo omogočila, da je praznovanje potekalo v čudovitem ambientu Gradu Dvor v Preddvoru.

Iskrena hvala tudi patru Bogdanu Knavsu za ganljiv obred, prostovoljcem, tolmačem ter vsem, ki so s svojim delom, dobro voljo, skrbnostjo in predanostjo prispevali k temu, da je bil današnji dan tako lep, dostojanstven in predvsem nepozaben za slavljenca.

Iskrene čestitke in naj ljubezen še naprej osvetljuje vajino skupno pot.

SONČKI Z DELOVNO AKCIJO PRISPEVALI K OHRANJANJU NARAVE

Staša Pust

Sončki pomagali urejati Zeliščarski center JV Slovenije

Foto: Občina Škocjan

V četrtek, 18. junija 2026, so uporabniki **Stanovanjske skupine na Bučki** sodelovali na **delovni akciji v Zeliščarskem centru JV Slovenije**, kjer so skupaj z mentoricami iz **Centra Sonček Novo mesto** prispevali k urejanju okolice in gozdnih učilnic.

S svojim delom so prispevali k lepšemu in bolj urejenemu okolju, hkrati pa z odgovornim ravnanjem poskrbeli tudi za **ohranjanje življenjskega prostora številnih gozdnih prebivalcev**. Delovna akcija je bila še en lep primer sodelovanja, medsebojne pomoči in aktivnega vključevanja v lokalno skupnost.

Skupaj so ustvarili lepše okolje!

Foto: Občina Škocjan

Iskrena hvala Občini Škocjan, Zeliščarskemu centru JV Slovenije, mentoricam in vsem Sončkom, ki so s svojo predanostjo znova dokazali, da lahko skupaj ustvarjamo lepše okolje in bolj vključujočo družbo!

Več: <https://www.soncek.org/soncki-pomagali-urejati-zeliscarski-center-jv-slovenije/>

ČAPLJE SO POVSOD

Jože Primožič

Ptica ujeta v fotografski objektiv Jožeta

Foto: Jože Primožič

Če imaš skromen objektiv, potem so za **fotografiranje ptic**, poleg **žerjavov**, ki pridejo in gredo, najbolj primerne **čaplje**. Te lahko vidiš skoraj povsod, kjer je kaj vode in ne samo visoko v zraku.

V Sloveniji in na Hrvaškem so najbolj razširjene velika bela čaplja *Ardea Alba*, mala bela čaplja *Egretta garzetta*, rjava čaplja *Ardea purpurea* (hrvaško *Danguba*, ker lahko sedi ves dan na drevesu in nič ne dela), siva čaplja *Ardea cinerea* in čopasta ali mala rjava čaplja *Ardeola ralloides*.

Meni umetna inteligenca pravi, da jih lahko vidim spodaj pod mano v bivših solinah. Res je, vendar le pozimi, ko tam ni množice turistov, ki se mažejo s črnim blatom. Bo morala priti umetna inteligenca enkrat na Krk na obisk, da jo popeljem do jezera Njivice, kjer domuje večina čapelj ter do nekaj od okoli dvesto lokev, naravnih ali umetnih zajetij vode namenjenih, včasih ovcam in ljudem, sedaj pa kravam in divjim živalim.

Čaplje (znanstveno ime **Ardeidae**) so **družina ptic** iz reda močvirnikov, v katero uvrščamo **75 danes živečih vrst**. V splošnem so to razmeroma veliki ptiči z dolgimi nogami, dolgim vratom in dolgim kljunom, ki živijo ob sladkovodnih telesih in močvirjih, kjer plenijo manjše živali na tleh ali v plitvinah. Na prvi pogled lahko spominjajo na druge večje ptice, kot so štokrlje, ibisi in žerjavi, od katerih se najenostavneje ločijo po tem, da letijo z vratom, zvitim v obliki črke S (ostale letijo z zravnanim vratom). (Povzeto iz slovenske **Wikipedije**)

Sporočevalca izdaja Zdrženje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 3534, 1116 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679; e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalce« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Boris Horvat Tihi (ZDGNŠ), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Edvard Rednak (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Staša Pust (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavnik bralcev)

Izhajanje revije podpira Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Ministrstvo za kulturo.